

диригування Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва в системі неперервної професійної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RAKITYANSKA Lyudmyla Mykolayivna – Doctor of Pedagogy, Associate Professor, Associate

Professor of the Methodology of Musical Education, Singing and Choral Conducting, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: personal and professional development of future teachers of music in the system of continuous professional education.

Стаття надійшла до редакції 02.08.2021 р.

УДК 371.124:811

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-199-52-57

САВЧЕНКО Наталія Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0420-3289>
e-mail: nataliy-savchenko@yandex.ua

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Необхідність інтеграції України у світовий соціальний простір, зміни в ринку праці потребують перегляду підходів до підготовки спеціалістів у вищій школі та моніторингу ефективності здійснюваних заходів.

У світі існують дві системи визначення змісту освіти: централізована, коли єдиний для всіх вузів зміст навчальних програм встановлюється на рівні держави (СРСР, Франція, Німеччина, Швеція, Японія), та децентралізована, при якій зміст навчання визначається на місцях, за активної участі самих вищих навчальних закладів (США, Великобританія, Канада).

Зміни, які мають місце в світовій економічній системі з другої половини ХХ-го ст., обумовлюють процеси автономізації вузів у вирішенні різних питань навчального процесу, і в т.ч. у визначенні змісту навчальних програм. Так, змінюється співвідношення великої та дрібної приватної власності.

Крім цього, спостерігаються зміни в галузевій структурі економіки на користь секторів та галузей, які виробляють товари та послуги для особистого споживання, інтелектуального продукту та науково-технічного комплексу за рахунок зменшення паливно-сировинних галузей, державного споживання та військово-промислового комплексу. Тобто в економіці підвищується значення невеликих підприємств (і у виробничих галузях, і у сфері послуг) як економічних одиниць, здатних більш гнучко та швидко реагувати на запити споживачів. А

звідси витікає необхідність орієнтації підготовки спеціалістів на локальні (регіональні) ринки праці.

Єдиний шлях до професійної підготовки, яка б враховувала регіональні особливості ринку – надання вузам більшої самостійності, їх автономізації. Але в останні роки в країнах, де історично склалася централізована форма управління вищою школою, спостерігаються стійкі тенденції до його демонополізації (Франція, Німеччина, Швеція, Японія). З іншого боку, вкрай децентралізовану модель (США) навряд чи можна вважати ідеалом.

На сьогодні на науково-теоретичному та прикладному рівні не має чітко визначеної системи підготовки викладача вищого навчального закладу (ВНЗ), показників її якості, усвідомлення специфіки змісту навчального процесу, його відмінності від професійної підготовки вчителя. Якщо освітній процес педагогів середньої загальноосвітньої школи реалізується на базі вищих педагогічних навчальних закладів й передбачає формування спеціального і педагогічного компоненту їх професійної компетентності й, відповідно, присвоєння кваліфікації «вчитель (за фахом)», то існуюча система підготовки майбутніх педагогів вищої школи є недостатньо ефективною і не задовольняє сучасних потреб суспільства.

Актуальність підготовки магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» («Педагогіка вищої школи») визначена необхідністю модернізації системи вищої освіти, забезпечення її висококваліфікованими науково-педагогічними кадрами, які здатні

здійснювати професійну підготовку фахівців для різних галузей виробництва відповідно до запитів суспільства, світових стандартів та потреб самої особистості. Значна частина педагогів, які викладають у закладах вищої освіти (й педагогічного, й непедагогічного профілю), не мають фахової психолого-педагогічної освіти, відсутність якої впливає і на ефективність побудови доцільних педагогічних взаємин у системі «викладач-студент», і на якість освіти загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В науковій педагогічній літературі професійна педагогічна діяльність довгий час розглядалась в єдиному контексті й не було достатньо чіткого розмежування професії вчителя загальноосвітнього навчального закладу і викладача вузу: характерних особливостей їх професійної діяльності, компонентів професійної компетентності, особистісних особливостей педагога тощо. Наукові пошуки в основному реалізовувались в напрямку дослідження професійної готовності педагога (А. Маркова, Л. Міщенко та ін.), його професійних знань (Т. Враже, З. Ісаєва та інші), професіоналізму, майстерності, компетентності (В. Введевський, Н. Гузій, Н. Кузьміна, П. Вешетніков та ін.), особливостей професійної педагогічної діяльності (В. Семиченко). Наявна незначна кількість наукових робіт, в яких досліджується сутність професійної діяльності викладача ВНЗ у відповідності зі специфікою процесу навчання саме у вищій школі (О. Гура, М. Єрмоленко, І. Ісаєв, А. Коржуєв, В. Кузовлев, В. Міжеріков та ін.), особливостей організації навчального процесу, гармонійності та єдності застосування методів навчання та методів науки у ВНЗ (М. Нікандров, І. Огородніков, С. Архангельський та ін.).

Незважаючи на досить великий інтерес науковців до педагогічної діяльності у вузі, організації освітнього процесу, умов, що забезпечують ефективність формування того чи іншого компонента професійної компетентності майбутнього фахівця, проблема професійної підготовки науково-педагогічних працівників вищої школи залишається невирішеною. Це знаходить своє відображення у відсутності теоретично визначеної та методично забезпеченої системи підготовки фахівців саме до викладацької діяльності, її змісту, основних форм та методів організації навчальної діяльності. Законом України «Про вищу освіту» визначено, що навчання у магістратурі має забезпечити здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань

інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності. Тому програми підготовки майбутніх викладачів вищої школи повинні мати контекстно-професійну спрямованість їх змісту, форм та методів роботи.

Мета статті полягає у визначенні організаційно-методичних засад, на яких має базуватися сучасна система підготовки викладачів для вищих навчальних закладів, у аналізі та узагальненні змісту підготовки майбутніх викладачів вищої школи спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» у закладах вищої освіти в умовах магістратури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняна система педагогічної освіти, ще починаючи з радянських часів, в основному була зорієнтована на підготовку кадрів для дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів. Педагогічні училища забезпечували підготовку вихователів системи дошкільного виховання й освіти та вчителів початкових класів, педагогічні вузи готували вчителів для середньої школи, майстрів для системи профтехосвіти. Механізмом відтворення науково-педагогічного персоналу вищих навчальних закладів була аспірантура. Незважаючи на престижність педагогічної діяльності у закладі вищої освіти, високий конкурс на заміщення посад, зарахування до аспірантури, система підготовки викладачів закладу вищої освіти, в її класичному вигляді, була відсутня (А. Коржуєв, В. Попоков). Основний час навчання аспіранта був присвячений роботі над дисертацією та підготовкою до кандидатських іспитів, серед яких педагогіка була відсутня. Тільки у педагогічних закладах вищої освіти та деяких університетах читались лекції з педагогіки вищої школи й передбачалась педагогічна практика.

Основними джерелами формування професорсько-викладацького складу вузів, довгий час залишались в основному: випускники вищих навчальних закладів без наукового ступеню, вченого звання і досвіду роботи не тільки у вищій школі, а взагалі в освітній сфері. Професійне становлення цієї категорії педагогів, які теоретично і практично не достатньо підготовлені до виконання своїх функціональних обов'язків, шляхом спроб та помилок, проходить одночасно з «підготовкою» ними фахівців – майбутніх педагогів середньої та вищої школи; практики, які не мають досвіду роботи в освітній системі, але безпосередньо займались реалізацією діяльності за фахом; викладачі, які в процесі свого наукового росту отримали певну загальну педагогічну та психологічну підготовку в аспірантурі та докторантурі, мають певний досвід практичної діяльності та вузьку фахову

спеціалізацію (в залежності від напрямку та тематики дисертаційного дослідження) [2, с. 7].

На сьогодні ситуація дещо змінилась – на нормативному рівні задекларовано положення про те, що майбутній педагог вищої школи відповідно до діючого законодавства повинен мати повну вищу освіту й отримати спеціальну педагогічну підготовку. У зв'язку з приєднанням України до Болонської конвенції, переходом вищої освіти на ступеневу систему, згідно з «Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні», одним із основних місць в системі вищої освіти стала магістратура, як спеціалізована частина з напрямку, що забезпечує підготовку кадрів для науково-дослідної й науково-педагогічної діяльності.

Покращення професійної підготовки спеціалістів у вищій школі вимагає комплексного підходу, оскільки визначається факторами різного порядку: суб'єктивними, пов'язаними з готовністю учасників навчального процесу перейти до нових форм та методів роботи; об'єктивними мікрофакторами, пов'язаними із змінами в організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі; макрофакторами, пов'язаними із вирішенням проблем на рівні державної політики, а саме: модернізація матеріально-технічної бази вузів, приведення у відповідність попиту на спеціалістів-випускників вищих навчальних закладів та їх пропозиції, створення умов для здійснення маркетингових заходів для просування на ринку праці кінцевого продукту системи вищої освіти – висококваліфікованого спеціаліста.

Освітньо-професійна програма підготовки магістра забезпечує одночасне здобуття повної вищої освіти за спеціальністю та отримання кваліфікації магістра. Причому програма зорієнтована на термін не більше півтора-два роки і має включати «поглиблену фундаментальну, гуманітарну, спеціально-економічну, психолого-педагогічну спеціальну та науково-практичну підготовку» [3, с. 13].

Завданням уведення магістратури є підготовка викладачів професійної школи (вищої, середньої спеціальної), які мають бути готові до здійснення пошуку і обробки інформації, професійної інтерпретації наукових результатів і трансляції їх в соціум за визначеними правилами [4].

У відмінності від аспірантури магістратура є однією із вузівських освітньо-професійних програм та форм підготовки, що забезпечує безперервність освіти – передбачає відповідну професійну підготовку на рівні бакалаврата. Системність даного процесу створює необхідні умови для вибору найбільш талановитих студентів для подальшої науково-педагогічної роботи.

Розвиток магістратури в системі вищої професійної освіти є одним із напрямів підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних працівників. Навчання в магістратурі відбувається насамперед через дослідження, що дозволяє розглядати її як наукоємний освітній інститут. З однієї сторони, в магістратурі апробуються перші наукові результати у процесі роботи над кваліфікаційною працею, з іншої – відбувається підготовка кадрів для педагогічної діяльності. Відтак, навчання в магістратурі реалізує три функції: освітню – набуття студентами необхідних для виконання професійно-педагогічної діяльності знань, умінь та навичок; науково-дослідницьку – навчання магістрантів дослідницькій діяльності; професійну – готує випускників до виконання професійних функцій викладача.

Завданнями магістерської підготовки є: формування професійних компетентностей, досвіду викладання у магістрантів шляхом науково-практичної підготовки; розвиток професійно значущих якостей та здібностей, професійної спрямованості, значущої мотивації, потреби в самовихованні, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення; високого рівня самоорганізації й готовності до виконання професійних завдань та функцій в динамічно змінюваних умовах професійної реальності; формування творчого підходу до виконання професійних завдань, розвиток комунікативних здібностей та здатності до роботи в колективі.

Оскільки магістерська підготовка зорієнтована здебільшого на навчання через дослідження, то її можна розглядати з одного боку як підготовку до аспірантури, де можна здобути та апробувати перші наукові результати, з іншого як місце, де здебільшого вирішуються освітні завдання, формується готовність до викладацької діяльності. Метою магістратури є підготовка кадрів до педагогічної діяльності у вищій школі (О. Фролов, С. Хамочкина та ін.) [6].

Навчаючись у магістратурі, майбутній викладач повинен оволодіти професійними вміннями та навичками викладання у вищій школі, методикою підготовки і проведення навчальних занять у закладах різних типів з урахуванням закономірностей педагогічної та психологічної науки, вимог дидактики та власних наукових інтересів.

Таким чином, становлення і розвиток магістратури на сьогодні є одним з найважливіших напрямів оновлення системи вищої професійної освіти в контексті забезпечення спеціалізованої фундаментальної підготовки висококваліфікованих науково-дослідницьких та педагогічних кадрів. Бо саме

цей інститут має виконувати такі основні функції як: *освітню*, що передбачає оволодіння студентами знаннями необхідними для успішного виконання певних видів професійної діяльності; *науково-дослідну*, спрямовану на освоєння дослідницької діяльності в сфері наукового знання; *професійну* – що передбачає підготовку до педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі [6].

Педагогічний компонент підготовки, на думку вчених (О. Коржуєв, В. Попов та ін.) в значній мірі інваріантний і не залежить від того, яку дисципліну і за яким фахом буде викладати майбутній педагог. Складовими педагогічної підготовки мають бути: спеціальний курс педагогіки вищої школи, форм та методів педагогічної діяльності, засобів вирішення різноманітних педагогічних ситуацій. Причому у майбутніх педагогів має бути сформовано вміння ставити різноманітні педагогічні задачі і розроблювати методи їх рішення, оптимально структурувати навчальний матеріал лекції, семінарського заняття [5].

Навчальний процес за магістерською програмою «магістр», організовується відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, з урахуванням таких особливостей: навчання здійснюється за індивідуальним планом; навчальний час, відведений для самостійної роботи, повинен становити не менше 1/2 і не більше 2/3 загального обсягу часу, визначеного програмою підготовки магістра; на проведення індивідуальних занять може витрачатися до 20 відсотків загального навчального часу, передбаченого програмою [4, с. 30]. Основними формами навчальних занять у вищих навчальних закладах визначено: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи; а основними видами – лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Вищі навчальні заклади можуть визначати й інші форми організації навчального процесу та види навчальних занять, крім тих що встановлені Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, якщо вони не суперечать чинному законодавству щодо вищої освіти [1].

Зміст освіти «магістр» визначається нормативною та вибірковою частинами програми, яка розробляється у встановленому порядку, з такої спеціальності, що відповідає Переліку спеціальностей, що визначені для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» та окремих галузей знань для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», та відображається в галузевих стандартах. Галузеві стандарти вищої освіти за певним освітньо-

кваліфікаційним рівнем та напрямом є основою для професійної підготовки.

Розглянемо зміст підготовки студентів магістратури в контексті їх професійно-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти України.

Зміст освітньо-професійних програм підготовки фахівців формується на основі встановлених компетентностей (загальних і спеціальних (фахових, предметних)) та результатів навчання. На магістерському рівні надається поглиблена підготовка із *загального* та *професійного* циклів, формується готовність і відповідні компетентності для виконання виробничих завдань на основі якісно нових знань та науки. Метою навчання в магістратурі є підготовка до педагогічно-професійної та наукової діяльності.

Зміст кожної навчальної дисципліни циклів загальної та професійної підготовки має формуватися з урахуванням наукової галузі знання, вимог професійної діяльності, безперервної самоосвіти і професійного саморозвитку майбутнього фахівця та проєктуватися на майбутню професійну діяльність і розвиток загальних та професійних компетентностей.

Основна мета циклу загальної підготовки – це формування загальних компетентностей фахівця. Магістр освітніх, педагогічних наук повинен бути широко ерудованим фахівцем, володіти фундаментальною науковою базою, що дозволяє йому орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки, опанувати логіку розвитку наукового знання, психологію наукової творчості, опрацювати методологію педагогічних досліджень.

Аналіз контенту інформаційно-освітніх середовищ закладів вищої освіти України засвідчує, що реалізацію завдань циклу загальної підготовки майбутніх викладачів вищої школи забезпечує вивчення таких навчальних дисциплін: *Філософія науки/Філософія освіти, Методологія та організація наукових досліджень/Методологія науково-педагогічного дослідження, Професійно-педагогічні комунікації іноземною мовою/Іноземна мова професійного спрямування, Історія вищої школи.*

Формування фахових компетентностей забезпечується навчальними дисциплінами циклу професійної підготовки. Блок дисциплін професійної підготовки вміщує: *Теорію і практику вищої професійної освіти, Педагогіку вищої школи, Педагогічну та професійну психологію, Інформаційні технології в освіті, Освітні інновації у вищому навчальному закладі, Методику та технологію у вищій школі, Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця та інші.*

Успішне засвоєння магістрантом основних досягнень, тенденцій розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогіки вищої школи, педагогічної інноватики, сутності процесів навчання і виховання у вищій школі, методики викладання, сучасних підходів до моделювання педагогічної діяльності, форм організації навчального процесу, педагогічного проєктування і педагогічних технологій, особливостей розвитку студентів та професійного становлення особистості сприяє поглибленню педагогічної, психологічної, методичної, дослідницької, соціально-комунікативної компетенцій, удосконаленню вмінь викладати обраний предмет у закладах вищої освіти. Магістр освітніх, педагогічних наук повинен набути знань, умінь та навичок розв'язання педагогічних, науково-методичних і організаційно-керівних завдань для здійснення навчання, виховання і розвитку студентів, самоорганізації у професійній діяльності та професійного зростання.

Результати опрацювання існуючих освітньо-професійних програм підготовки магістрів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» («Педагогіка вищої школи») дозволяють зробити певні узагальнення щодо їх змісту та особливостей реалізації: підготовка фахівців освітнього рівня «магістр» за освітньо-професійною програмою «Педагогіка вищої школи» в українських закладах вищої освіти здійснюється за денною та заочною формами навчання тривалістю від 1 року і 4 місяців до 1 року і 10 місяців; за результатами підготовки магістрам присвоюється кваліфікація «Викладач вищого навчального закладу», «Викладач вищих навчальних закладів та університетів», однак змістом програм підготовки визначено і деяку своєрідність присвоєваних кваліфікацій, наприклад: «Магістр-викладач університетів та вищих навчальних закладів» (Державний вищий Університет менеджменту освіти НАПН України), «Викладач» (Запорізький національний університет), «Викладач вищого навчального закладу. Андрагог», «Викладач вищого навчального закладу. Тьютор» (НПУ ім. М. П. Драгоманова); програми підготовки майбутніх викладачів вищої школи мають психолого-педагогічну та науково-дослідницьку спрямованість; складовими змісту освітньо-професійних програм підготовки є обов'язкова (нормативна) та вибіркова частини, які відображено в навчальних планах підготовки; нормативна (обов'язкова) складова циклів загальної та професійної підготовки у різних навчальних закладах представлена різними навчальними дисциплінами; з метою забезпечення

індивідуалізації навчання у навчальних планах передбачено у вибірковій частині навчальні дисципліни, які обирає студент; зміст вибірових дисциплін відображає профіль підготовки чи спеціалізацію.

Зауважимо, що в навчальних закладах України існує проблема вибірових дисциплін. Найперше, контент вибірових дисциплін обумовлений ресурсами факультету чи інституту, викладається у конкретному семестрі й обмежений визначеною кількістю студентів, що, насправді, не є свідченням реалізації студентами вибору.

Українською Національною рамкою кваліфікацій передбачено формування у студентів магістратури інтегральної компетентності як здатності розв'язувати складні задачі й проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та застосування теоретичних і практичних знань, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

У динамічних та часто непередбачуваних умовах професійних реалій сучасний фахівець вищої школи повинен мати сформовані на належному рівні вміння взаємодіяти у нестандартних ситуаціях, критично мислити, працювати з різними джерелами інформації, обирати ефективні способи поведінки в конкурентному середовищі, бути здатним до неперервної самоосвіти, самоудосконалення, розвитку професійної кваліфікації, пошуку і реалізації нових, ефективних форм організації професійної освіти та професійної діяльності. Такі вимоги актуалізують потребу самоорганізації суб'єктів освіти як інваріанту цілісного процесу організації професійної освіти і професійної діяльності.

Відтак з-поміж загальних компетентностей майбутніх викладачів вищої школи, які формуються освітньо-професійними програмами підготовки, мають бути здатності, які відображають самоорганізаційні навички фахівця: критично мислити, адаптуватися до суспільних змін та викликів; використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення фахових і життєвих ситуацій; здатність до рефлексії власного освітнього та професійного досвіду; критичної оцінки результатів діяльності; готовність до постійного саморозвитку і самовдосконалення; здатність до особистої відповідальності та автономної ініціативи в складних непередбачуваних ситуаціях, у професійних або еквівалентних контекстах, пов'язаних із освітою.

Уміння організувати себе та власну професійну діяльність є основою успішної професійної діяльності викладача вищої школи,

запорукою його особистісного зростання. Головна мета самоорганізації особистості полягає в тому, щоб максимально використовувати особистісний потенціал, свідомо керувати процесом своєї життєдіяльності, підсилувати та ефективно використовувати внутрішні ресурси й долати зовнішні обставини як у професійній, так і в особистісній сферах, досягати успіху ефективним шляхом.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Аналіз організаційно-методичних засад, на яких має базуватися сучасна система підготовки викладачів закладів вищої освіти, дає підстави зазначити, що магістратура є одним із основних місць в системі вищої освіти, що має забезпечувати підготовку науково-педагогічного персоналу для вищих навчальних закладів. У зв'язку з цим особливою увагою набуває проблема оновлення змісту та показників магістерської підготовки. Загальний огляд навчальних програм підготовки майбутніх викладачів вищої школи в межах аналізованої спеціальності засвідчує деяку специфіку змісту навчальних дисциплін циклу професійної підготовки, що зумовлене ресурсами закладів вищої освіти. Зміст загального та професійного циклів навчальних планів підготовки магістрів сформовано з урахуванням загальних та спеціальних компетентностей майбутніх фахівців. Практична підготовка майбутніх викладачів вищої школи здійснюється у процесі виробничої та науково-дослідницької практик, які характеризуються видовим різноманіттям у вітчизняних закладах вищої освіти. Підкреслено вагому роль сформованості у майбутніх викладачів компетентності самоорганізації, методичку формування яких буде схарактеризовано у подальших публікаціях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Батечко Н. Сучасна магістратура в Україні як акмесинергетична система / Н. Батечко // Освітологія. 2014. Вип. 3. С. 45–52.
2. Гура О. І. Якість професійної підготовки педагогів у вищих навчальних закладах, проблемний аналіз. Ціннісні пріоритети освіти у XXI ст. орієнтири та напрямки сучасної освіти. Матеріали II Міжнародної науково- професійної конференції. 2–5 жовтня 2005 року, м. Луганськ. Частина 2. Луганськ.
3. Магістратура в педагогическом университете: из опыта проектирования магистерских программ. СПб. : Образование, 2007. 134 с.
4. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів

педагогічного профілю: Монографія / Н. І. Мачинська. Львів: ДУВС, 2013. 416 с.

5. Попков В. А., Коржув А. В. Дидактика высшей школы. М.: Издательский центр «Академия», 2004. 192 с.

6. Сисоева С. О. Развитие личности в условиях постиндустриального общества // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Українсько-Польський журнал. За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левовицького, І. Вільш. Т. III. Київ: Ченстохова, 2001, с. 395–404.

REFERENCES

1. Batechko, N. (2014). *Suchasna magistratura v Ukrayini yak akmesy`nergety`chna sy`stema*. [Modern master's degree in Ukraine as an acmesynergetic system].
2. Gura, O. I. (2005). *Yakist` profesijnoyi pidgotovky` pedagogiv u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax, problemny`j analiz. Cinnisny` priory`tety` osvity` u XXI st. oriyenty`ry` ta npryamky` suchasnoyi osvity`*. [Quality of professional training of teachers in higher educational institutions, problem analysis. Value priorities of education in the XXI century. landmarks and directions of modern education]. Lugans`k.
3. *Magy`stratura v pedagogy`cheskom uny`versy`tete: y`z opyta proekty`rovany`ya magy`stersky`h programm*. (2007). [Master's degree at the Pedagogical University: from the experience of designing master's programs].
4. Machy`ns`ka, N. I. (2013). *Pedagogichna osvita magistrantiv vy`shhy`h navchal`ny`h zakladiv pedagogichnogo profilyu*. [Pedagogical education of undergraduates of higher educational institutions of pedagogical profile]. L`viv:
5. Popkov, V. A., Korzhuev, A.V. (2004). *Dy`dakty`ka vysshej shkoly*. [Didactics of higher school]. Moscow.
6. Sy`soyeva, S. O. (2001). *Rozvy`tok osoby`stosti v umovax postindustrial`nogo suspil`stva*. [Development of personality in a post-industrial society]. Ky`yiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

САВЧЕНКО *Наталія Сергіївна* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: теорія і практика освіти молоді у зарубіжних країнах та в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SAVCHENKO *Nataliia Serhiyivna* – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Educational Management, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: sphere of scientific and research interests: the theory and practice of the youth's education in the West European countries and Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 09.07.2021 р.